

abp Marek Jędraszewski

WSTĘP

Pragnę nawiązać do wydarzenia, które miało miejsce niemal piętnaście lat temu, 11 listopada 2003 roku. Ojciec Święty Jan Paweł II przyjął wtedy w Watykanie delegację Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Podczas przemówienia skierowanego do przybyłej delegacji, zwrócił uwagę na kilka bardzo istotnych spraw, które warto przytoczyć na wstępie książki, już trzynastej z kolei, związanej z Dniami Papieskimi. Tym razem publikacja ta ma niezwykle charakter, gdyż, jak wspomniał Pan Rektor Wojciech Nowak, jest ściśle powiązana z uroczystościami stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości po 123 latach nieistnienia naszego państwa. Pierwsza rzecz, na którą chciałbym zwrócić uwagę, to wskazanie przez Jana Pawła II na istnienie trzech rodzajów wolności. Przytoczę stosowny *passus* jego przemówienia:

Wspominając datę 11 listopada, nie mogę nie nawiązać do narodowej wolności, jaka tego dnia przywrócona została Rzeczypospolitej po latach zmagania, które kosztowały naród wiele wyrzeczeń i ofiar¹.

Pierwsze znaczenie wolności odnosi się zatem do wolności narodowej. Następnie papież stwierdził: „Ta zewnętrzna wolność nie trwała długo (...)”². Tym samym wskazał na drugi rodzaj wolności – na wolność zewnętrzną, która ma charakter przede wszystkim polityczny.

Na koniec Jan Paweł II powiedział: „(...) zawsze mogliśmy się do niej odwoływać w walce o zachowanie wolności wewnętrznej, wolności ducha”³.

Jest to trzecie znaczenie wolności, które pojawiło się w cytowanym przeze mnie przemówieniu papieskim. Następnie Ojciec Święty mówił:

¹ *Z Bożą pomocą pełnijcie dzieło rozpoczęte przed laty*, Przemówienie Jana Pawła II do członków NSZZ Solidarność, 11.11.2003, cyt. za: <https://opoka.org.pl/nauczanie/nauczanie-papieza-jana-pawla-ii-przemowienia-i-oredzia> (23.05.2019)

² *Z Bożą pomocą*, dz. cyt.

³ *Z Bożą pomocą*, dz. cyt.

Wiem, jak bardzo drogi był ten dzień wszystkim, którzy w okresie komunizmu stali się przeciwstawiać programowemu zabijaniu wolności człowieka, poniżaniu jego godności i odmawianiu mu podstawowych praw. A potem z tego sprzeciwu zrodził się ruch, którego jesteście twórcami i spadkobiercami. I ten ruch również nawiązywał do 11 listopada, do tej wolności, która w 1918 roku znalazła swój zewnętrzny, polityczny wyraz, a zrodziła się z wewnętrznej wolności poszczególnych obywateli rozczłonkowanej Rzeczypospolitej i z duchowej wolności całego narodu.⁴

Wypada też wspomnieć drugi bardzo ważny moment, który ze strony Ojca Świętego stanowi wprost potwierdzenie słów Pana Rektora. Chodzi tu o podkreślenie przez samego papieża zasadniczego znaczenia jego pierwszej pielgrzymki do Polski w 1979 roku. W tym kontekście istotne jest także zwrócenie przez niego uwagi na jeden z owoców tej pielgrzymki w postaci powstania rok później „Solidarności”. Ojciec Święty mówił wtedy:

Ta wolność ducha, choć tłumiona od zakończenia II wojny światowej i paktów jałtańskich, przetrwała i stała się fundamentem pokojowych przemian w naszym kraju, a potem w całej Europie, jakie dokonały się także dzięki Solidarności. Dziękuję Bogu za rok 1979, w którym poczucie jedności w dobru i wspólne pragnienie pomyślności uciemiężonego narodu zwyciężyło nad nienawiścią i chęcią odwetu i stało się zaczynem budowania demokratycznego państwa. Owszem, były próby zniszczenia tego dzieła. Wszyscy pamiętamy 13 grudnia 1981 roku. Udało się te próby przetrwać. Bogu dziękuję, że w dniu 19 kwietnia 1989 roku mogłem wypowiedzieć takie słowa: „Maryjo, polecam Twojej macierzyńskiej trosce Solidarność, która znowu może działać po ponownej legalizacji w dniu 17 kwietnia 1989 roku”⁵

Ojciec Święty zacytował tu fragment swojej modlitwy, którą skierował wówczas do Matki Najświętszej. Jej dalsza część stanowiła rodzaj szczególnych życzeń, które wypowiedział pod adresem Polski i wszystkich swoich rodaków:

Polecam idący w parze z tym wydarzeniem proces, który zmierza do ukształtowania życia narodowego w sposób zgodny z prawami suwerennego społeczeństwa. Proszę Cię, Pani Jasnogórska, aby na drodze tego procesu wszyscy wykazywali w dalszym ciągu potrzebne męstwo, mądrość i rozwagę, służąc wspólnemu dobru.⁶

⁴ *Z Bożą pomocą*, dz. cyt.

⁵ *Z Bożą pomocą*, dz. cyt.

⁶ *Z Bożą pomocą*, dz. cyt.

Jestem głęboko przekonany, że te życzenia pozostają ciągle aktualne. Jestem też pewien, że te życzenia w jakiejś mierze spełniają się poprzez kolejną, trzynastą edycję Dni Papieskich w Krakowie, a zwłaszcza tę ich odsłonę, która tak mocno jest związana z odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Dlatego bardzo dziękuję inicjatorom tej publikacji za podjęte dzieło. Równocześnie życzę, aby przyniosło ono wielkie, wspaniałe owoce dla nas i dla tych wszystkich, którzy staną się jej czytelnikami. Oby to dzieło było inspirujące dla wszystkich inicjatyw o charakterze kulturowym, które w sposób mniej lub bardziej bezpośredni mówią o tym wszystkim, co jako niepodległa Polska zawdzięczamy świętemu Janowi Pawłowi Wielkiemu.

Abstract

Introduction

The text refers to the concept of freedom in the context of Polish history – it is a reference to the moment when the Holy Father John Paul II received in the Vatican a delegation of the Independent Self-Governing Trade Union “Solidarity”.

Keywords: John Paul II, history, Poland, freedom

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie